УДК 619:616.43, DOI 10.31210/visnyk2018.01.26
© 2018
Локес-Крупка Т. П., Канівець Н. С., кандидати ветеринарних наук,
Деренчук Ю. І., Крилевець Ю. В., студенти IV курсу ветеринарного факультету ПДАА
Полтавська державна аграрна академія

ЗНАЧЕННЯ ДІЄТОТЕРАПІЇ ЗА ЛІКУВАННЯ СВІЙСЬКИХ КОТІВ, ХВОРИХ НА ГЕПАТИТ

Рецензент – кандидат ветеринарних наук Н. С. Щербакова

Лікування свійських котів за різних видів патології печінки має бути комплексним. Оскільки у виникненні даної хвороби значну роль відіграє неправильна та нераціональна годівля, внаслідок чого порушується метаболізм тварин загалом, тому одним із важливих напрямів у лікуванні свійських котів за порушення функцій печінки є дієтотерапія. У своїх дослідженнях ми спрямували лікувальні заходи на усунення дії саме цього етіологічного чинника. Зокрема, компенсували дефіцит речовин з лабільною метильною групою, які необхідні для забезпечення нормального функціонування печінки. Крім того, забезпечували надходження незамінних (для котів) амінокислот, нестача яких, за порушення умов годівлі, негативно впливає, у першу чергу, на функції печінки.

Ключові слова: *коти, гепатит, дієтотерапія, раціон.*

Постановка проблеми. Гепатит – запалення печінки дифузного характеру, що супроводжується ексудативними і проліферативними процесами у стромі органа, альтеративними (дистрофічними, некротичними й атрофічними) змінами гепатоцитів, порушенням обміну речовин, функцій нервової, серцево-судинної і травної систем [1].

Гепатит є одним із найбільш розповсюджених незаразних патологій як серед людей, так і свійських тварин. У котів найчастіше реєструють гострий перебіг гепатиту, за якого виникає запалення печінки дифузного характеру з різко вираженим синдромом печінкової недостатності [2].

У виникненні патології печінки значну роль відіграє неправильна та нераціональна годівля котів, що призводить до порушення метаболізму вцілому. Особлива сприйнятливість гепатоцитів до ураження пов'язана з їх детоксикаційною та депонуючою функціями. Це першочергово стосується впливів будь-яких токсичних продуктів, які потрапляють із кормом, всмоктуючись у кров зі шлунково-кишкового тракту, і через портальну систему транспортуються до печінки. Тому питання дієтотерапії є ключовим під час лікування свійських котів, хворих на гепатит.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Основними причинами розвитку патології печінки у свійських котів є дисбаланс раціону, а саме дефіцит речовин із лабільною метильною групою, що необхідні для підтримки нормальної функції органу. Їх нестача з часом призводить до порушення обміну речовин та різноманітної патології внутрішніх органів.

Слід зазначити, що гепатити часто є супутніми захворюваннями та проявляються як ускладнення за іншої патології різної етіології [5].

Для полегшення процесу годівлі дрібних домашніх тварин сучасна промисловість випустила значну кількість збалансованих раціонів, що мають низку недоліків та переваг. Так, сухий корм дає змогу профілактувати виникнення захворювань ротової порожнини у тварин, видалити зубний наліт і очистити зуби від зубного каменю. Тому такий корм популярний як серед професійних заводчиків, так і серед аматорів.

Корми економічної лінії характеризуються невисокою якістю вихідної сировини (зазвичай, це відходи виробництва продуктів харчування) і низькою ціною, доступною для малозабезпечених верств населення. Необхідний баланс поживних речовин у них не дотриманий, нерідкі випадки грубого порушення вимог до годівлі, як наслідок – негативні зміни у стані здоров'я тварини. Реальний склад, перевірений лабораторно, часто не відповідає тому, що зазначений на упаковці корму. Часто наявність шкідливих домішок робить неможливим засвоєння більшої частини поживних компонентів. Тому ми не рекомендуємо корми економ-класу для дієтичної годівлі [6, 8].

Лабораторне дослідження компонентів дає змогу визначити точний вміст у них всіх необхідних елементів і, таким чином, з'ясувати пропорції під час змішування. У свіжому продукті преміум-лінії завжди гарантується точне дотримання рецептури. Засвоюваність корму в разі правильного споживання твариною досягає 80–90 % [7–10].

Збалансувати натуральний раціон для хижаків значно важче в домашніх умовах, особливо вра-

ховуючи часту годівлю тварин «зі столу», що не відповідає нормам годівлі для котів та собак. Така ситуація часто призводить до різного роду порушень із боку шлунково-кишкового тракту та гепатобіліарної системи [6, 8].

Метою роботи є визначення ефективності застосування дієтотерапії за комплексного лікування свійських котів, хворих на гепатит.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводились на базі клініки ветеринарної медицини кафедри терапії Полтавської державної аграрної академії. Об'єктом досліджень були свійські коти, хворі на гепатит. В якості контролю досліджували клінічно здорових тварин. Для встановлення діагнозу проводили клінічні, інструментальні дослідження і лабораторні дослідження крові тварин. У процесі виконання роботи нами було обстежено 7 клінічно здорових і 10 тематично хворих свійських котів. Після встановлення діагнозу хворих тварин лікували за допомогою дієто- та фармакотерапії. Дієтотерапія полягала у використання натурального та промислового («Royal Canin Hepatic») раціонів.

Результати досліджень. Під час проведення клінічних досліджень у тварин дослідної групи спостерігали в'ялість, зниження апетиту, розлади шлунково-кишкового тракту, незначна лихоманка, збільшення і болючість печінки за пальпації. У восьми з десяти тварин реєстрували жовтяницю та шкірний свербіж. Для підтвердження діагнозу тваринам обох груп проводили біохімічне дослідження сироватки крові свійських котів (табл. 1).

Базуючись на даних таблиці 1, можна стверджувати про розвиток у котів дослідної групи синдрому печінкової недостатності, свідченням чого є значна гіпер-протеїнемія за рахунок фракції глобулінів.

Характерним показником для гепатиту є наявність синдромів цитолізу гепатоцитів та холестазу. Таким чином, активність АлАТ та АсАТ зросла у 5,8 та 6,1 разів порівняно із активністю у клінічно здорових тварин, активність ЛФ на 44,3 % відповідно.

У хворих на гепатит котів встановлено стовідсоткову гіпербілірубінемію. Так, уміст загального білірубіну в сироватці крові дослідних котів зріс на 4,6 рази, що свідчить про значний набряк паренхіми печінки, що спричиняє порушення прохідності жовчних канальців у жовчні протоки, а далі – до жовчного міхура та кишечнику.

Показник рівня глюкози в сироватці крові знаходився на верхній межі фізіологічної норми для даного виду тварин.

Після встановлення діагнозу на гепатит тваринам була призначена відповідна фармакотерапія. Оскільки за патології печінки значення дієти є найбільш вагомим, дослідним котам був скорегований раціон. Тварин було поділено на дві групи: перша – коти, які утримувалися на сухих кормах промислового виробництва (n=5), друга – коти, які утримувалися на натуральному раціоні (n=5).

Для котів першої групи в якості дієти призначали сухий корм «Royal Canin Hepatic». Дозування корму визначали залежно від маси тіла тварини, згідно з рекомендаціями виробника. Обов'язковою умовою для тварин цієї групи було чітке дозування корму та цілодобовий вільний доступ до споживання води. Тварин другої групи утримували на раціоні, що включав куряче нежирне м'ясо, каші та кисломолочні продукти із низьким вмістом жиру.

Для визначення ефективності лікування через місяць досліджень свійських котам обох груп було проведено повторні клінічні та лабораторні дослідження (табл. 2).

Базуючись на результатах клінічних досліджень можна зробити висновок про покращання загального стану дослідних тварин. Так, болючість печінки за пальпації зменшилася, іктеричність виявлялась у поодиноких випадках, блювання було відсутнім у свійських котів обох груп. Проте оцінка ефективності лікування тварин обох груп лише за клінічними симптомами малоінформативна, тому визначення функціональної активності печінки та зміни в показниках сироватки крові є більш вагомими.

1. Біохімічні показники сироватки крові свійських котів за гепатиту, M±m

Показник	Здорові коти, n=7	Хворі на гепатит коти, n=10
Загальний білок, г/л	66,2±3,53	80,2±3,46
Альбуміни, г/л	35,0±4,71	27,1±0,69
АлАТ, МО/л	42,6±2,86	247,9±13,69
АсАТ, МО/л	31,0±2,43	187,9±13,64
ЛФ, МО/л	52,4±2,29	75,6±4,02
Білірубін загальний, мкмоль/л	5,3±1,21	24,6±1,72
Глюкоза, ммоль/л	4,2±0,36	6,1±0,24

2. Біохімічні показники сироватки крові свійських котів за гепатиту, у процесі лікування, M±m

Показник	Перша група, n=5	Друга група, n=5	Різниця між другою і першою групами тварин
Загальний білок, г/л	↓71,8±1,39	↓73,9±1,22	2,1
Альбуміни, г/л	↑32,0±3,73	↑29,3±4,54	-2,7
АлАТ, МО/л	↓123,2±7,53	↓154,1±9,46	30,9
АсАТ, МО/л	↓83,9±8,15	↓102,1±8,22	18,2
ЛФ, МО/л	↓59,3±4,57	↓65,6±4,34	6,3
Білірубін загальний, мкмоль/л	↓10,1±1,75	↓14,2±1,66	4,1
Глюкоза, ммоль/л	6,0±0,26	6,6±0,22	0,6

Примітка: ↓ – зменшення; ↑ – збільшення.

У сироватці крові обох груп хворих тварин відмічали позитивні зміни, з певними відмінностями. Так, нормалізувався обмін білку у хворих котів дослідних груп. Активність АлАТ у тварин першої та другої груп зменшилась у 2,0 та 1,6 рази, АсАт – у 2,2 та 1,8 рази відповідно.

Також реєстрували зменшення синдрому холестазу. Активність ЛФ у тварин першої групи знизилась на 21,6 %, другої групи – на 13,2 %.

Показник рівня білірубіну наблизився до норми для даного виду тварин і становив 10,1±1,75 та 14,2±1,66 мкмоль/л, що у 2,4 та 1,7 раз нижче за результати на початку дослідження.

Висновок. Отже, базуючись на результатах клінічних та лабораторних досліджень, можна стверджувати, що застосування лікувального раціону корму «Royal Canin Hepatic» покращує ефективність терапевтичних заходів за гепатиту у свійських котів порівняно зі збалансованим натуральним раціоном. Однак для остаточного одужання тварин необхідним є подальше дотримання дієти та застосування засобів фармакотерапії.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Донская Т. К.* Болезни собак и кошек. Комплексная диагностика и терапия болезней собак и кошек : учеб. пособие / Т. К. Донская, Г. Г. Щербаков, Г. В. Полушин ; [под ред. С. В. Старченкова]. – СПб. : Спец. литература, 2006. – 655 с.
2. *Castera L.* Steatosis, insulin resistance and fibrosis progression in chronic hepatitis C / L. Castera // Minerva Gastroenterol. Dietol. – 2006. – Vol. 52 (2). – P. 125–134.
3. *Kearns S.* Infectious hepatopathies in dogs and cats / S. Kearns // Top Companion Anim. Med. – 2009. – Vol. 24 (4). – P. 189–198.
4. *Гарбузенко Д. В.* Механизмы компенсации структуры и функции печени при ее повреждении и их практическое значение / Д. В. Гарбузенко // Рос. журнал гастроэнтерол., гепатол., колопроктологии. – 2008. – Т. 18, № 6. – С. 14–22.
5. *Рубцовенко А. В.* Патологическая физиология / А. В. Рубцовенко. – М. : МЕДпресс-информ, 2006. – 608 с.
6. *Симпсон Дж. В.* Клиническое питание собак и кошек : Руководство для ветеринарного врача / Дж. В. Симпсон, Р. С. Андерсон, П. Дж. Маркуелл ; [пер. с англ. Е. Махиянова]. – М. : Аквариум ЛТД, 2001. – 256 с.
7. The progenitor cell compartment in the feline liver: an (immuno) histochemical investigation / [Ijzer J., Kisjes J. R., Penning L. C. et al.]. // Vet. Pathol. – 2009. – Vol. 46 (4). – P. 614–621.
8. *Локес П. І.* Диференційна діагностика хвороб печінки у свійських собак і котів / П. І. Локес, Т. П. Локес-Крупка // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – Полтава, 2014. – №1 (72). – С. 58–61.
9. Serum hyaluronic acid as a marker of hepatic fibrosis / [Khan J. A., Khan F. A., Dilavar M. et al.]. // J. Coll. Physicians Surg. Pak. – 2007. – Vol. 17 (6). – P. 323–326.
10. Association of American Feed Control Officials (AAFCO). AAFCO dogs and cats nutrient profiles. Official publication. – 2003. – P. 125–140
11. *Зорин В. Л.* Кормление кошки / В. Л. Зорин. – М. : Аквариум, 2001. – 64 с.
12. *Halton T. L.* The effects of high protein diets on thermogenesis, satiety and weight loss: a critical review / T. L. Halton, F. B. Hu // J. Am. Coll. Nutr. – 2004. – Vol. 23, №5. – P. 373–385.